

В. А. Савченко

Набат

«НАБАТ» – назва кількох російськомовних видань українських анархістських груп. Перший у Рос. імперії анархіст. часопис під назвою «Н.» надрук. у липні 1905 (редакція знаходилася у Києві, друкарня – у с. Курилівка, нині Ніжин. р-ну Черніг. обл.), його єдине число конфісковане поліцією. Другий «Н.» (часопис однойм. групи анархістів-комуністів), який, як і перший, редагував М. Рогдаєв, виходив у Парижі (липень 1914, № 1) і Женеві (1915–16, № 2–5). Він підтримував зв'язок з анархістами на укр. землях у складі Австро-Угор. і Рос. імперій, намагався стати бойовим органом анархіст. руху в Україні. Третій «Н.» – газета організац. секретаріату Конфедерації анархістських організацій України «Набат» (КАОУН). Друк розпочато у серпні 1918 у м. Курськ (РФ), звідки газету підпільно поширювали в Україні. У січні 1919 видання перенесено до Харкова, у лютому – до м. Катеринослав (нині Дніпро), 24 лютого газету закрито чекістами. Вона вміщувала статті з критикою гетьман. і білогвард., а від січня 1919 – і більшов. режимів, заклики до нової анархіст. революції. Від березня 1919 КАОУН видавала наступників «Н.»: «Харьковский набат», «Елизаветградский набат», «Одесский набат», «Гуляйпольский набат». У жовтні 1919 секретаріат КАОУН відновив друк «Н.» у зайнятому махновцями м. Олександрівськ (нині Запоріжжя), згодом – у Катеринославі. У жовтні–грудні 1919 у «білому підпіллі» (див. Білий рух) з'явилися або були поновлені анархіст. г. «Миргородский набат», «Волчанский набат», «Симферопольский набат», «Севастопольский набат», «Одесский набат», «Елизаветградский набат», «Харьковский набат». З поч. жовтня 1920, після укладення угоди Н. Махна з рад. керівництвом, «Н.» двічі на тиждень легально виходив у Харкові (ред. В. Волін, наклад 3 тис. прим.). 26 листопада 1920 під час заг. розгрому КАОУН «Н.» закритий чекістами.

Рекомендована література

1. Савченко В. Виникнення та перші кроки Конфедерації анархістських організацій України «Набат» (листопад 1918 – березень 1919) // Пробл. історії України XIX – початку XX ст.: Зб. наук. пр. 2013. Вип. 21;
2. Його ж. Діяльність анархістських організацій в Україні у 1903 – 1929 рр: історичний аспект та політична практика. 2017 (обидві – Київ).

Бібліографічний опис:

Набат / В. А. Савченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-71374>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).